

Reikwijdtedocument

Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RVO) gebruikt dit document als hulpmiddel om ingediende gedragscodes te beoordelen. Zo kunt u hiermee rekening houden bij de voorbereiding.

Versie 2.0 – december 2024 (aanpassing aan beleidsregels)
De meest actuele versie vindt u op www.rvo.nl/gedragscode-regelen.

Aanleiding

Wat is de aanleiding van het opstellen van het reikwijdtedocument?

De aanleiding van het reikwijdtedocument is dat met de Wet natuurbescherming (Wnb) de toepassing van het instrument gedragscodes is verruimd ten opzichte van de Flora-en faunawet. Onder de Omgevingswet (hierna: Ow) blijft deze verruiming aanwezig. Die verruiming houdt in dat een gedragscode, naast activiteiten voor bestendig beheer en onderhoud, ook betrekking kan hebben op handelingen in het kader van ruimtelijke inrichting en ontwikkeling met negatieve effecten op soorten binnen de reikwijdte van de Vogel- en Habitatrictlijn (artikel 11.45 en 11.53 Besluit activiteiten leefomgeving (hierna: Bal)) en artikel 11.59 van het Bal. Deze verruiming wordt begrensd door het voorzorgsbeginsel, dat ten grondslag ligt aan de Vogel- en Habitatrictlijn.

Omdat een gedragscode een vrijstelling betreft, moet bij de aanwijzing van gedragscodes voldoende zeker zijn dat de in de gedragscode beschreven activiteiten de staat van instandhouding van de soort(en) niet in het geding kunnen brengen. Voor veel beschermde soorten is de staat van instandhouding echter niet of onvoldoende bekend, ongunstig of ontbreken mitigerende maatregelen waarvan vaststaat dat zij voldoende effectief zijn. In die gevallen is een zorgvuldige afweging per geval de aangewezen weg (maatwerk middels vergunning Flora- of fauna-activiteit).

Achtergrond reikwijdtedocument

Het ministerie van Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur (hierna: LNVN) heeft sinds de inwerkingtreding van de Wnb (op 1 januari 2017) ervaring opgedaan met de verruimde toepassing van het instrument gedragscodes. In deze periode is, in het kader van de goedkeuring van nieuwe gedragscodes, beoordeeld in welke gevallen soorten en activiteiten onder de vrijstelling van een gedragscode kunnen worden gebracht. In 2019 is op basis hiervan door RVO, die namens de minister van LNVN ingediende gedragscodes beoordeelt, een reikwijdtedocument opgesteld dat zij als hulpmiddel gebruikt voor deze beoordeling.

RVO beheert het reikwijdtedocument en stemt wijzigingen af met LNVN en het IPO.

Wat is het doel van het reikwijdtedocument?

Het reikwijdtedocument en bijbehorende bijlagen geven aan welke activiteiten in relatie tot welke soorten onder de vrijstelling van een gedragscode kunnen worden uitgevoerd en welke minimale maatregelen moeten worden uitgevoerd om negatieve effecten op deze soorten te voorkomen of te beperken.

Hoe is het reikwijdtedocument tot stand gekomen?

Het reikwijdtedocument is opgesteld door LVVN, IPO en RVO op basis van de inhoud van en de ervaringen met de huidige gedragscodes. Het al dan niet opnemen van activiteiten en soorten onder de vrijstelling van een gedragscode, alsmede de hieraan gekoppelde minimale maatregelen, is uitsluitend gemotiveerd vanuit een ecologische onderbouwing.

Krijgt het reikwijdtedocument juridische status?

Het reikwijdtedocument is een momentopname. Periodiek wordt het reikwijdtedocument geactualiseerd aan de hand van nieuwe kennis over de Staat van Instandhouding (SvI) van soorten en de effectiviteit van maatregelen. Deze kennis wordt bijvoorbeeld verworven in het kader van het opstellen van een nieuwe gedragscode. Reikwijdtedocument en nieuw goed te keuren gedragscodes fungeren hierbij als communicerende vaten.

Het reikwijdtedocument wordt periodiek gepubliceerd op de website van RVO. Op deze wijze is helder en eenduidig vastgelegd welke soorten en activiteiten onder welke voorwaarden kunnen vallen onder de vrijstelling van een gedragscode. Een deel van het reikwijdtedocument is vastgelegd in de [beleidsregel 'aanwijzing gedragscodes soortenbescherming en houtopstanden'](#).

Welk effect heeft het reikwijdtedocument op de huidige gedragscodes?

Het reikwijdtedocument wordt toegepast bij de aanwijzing van nieuwe gedragscodes. Tussentijdse aanpassingen van het reikwijdtedocument zullen meegenomen worden in het opstellen van nieuwe gedragscodes. RVO informeert de initiatiefnemers van lopende gedragscodes alleen als belangrijke wijzigingen ook voor die gedragscodes gelden.

Juridisch kader

De gedragscode is een instrument uit de Ow (art. 11.45, 11.53 en 11.59 Bal), waarmee een vrijstelling van de verbodsbepalingen voor soortenbescherming respectievelijk meld- en herplantplicht wordt verleend (11.131, lid 1 onder d Bal). Wie aantoonbaar overeenkomstig een door een bij ministeriële regeling aangewezen gedragscode werkt, maakt gebruik van de uit genoemde artikelen voortvloeiende 'vrijstelling' en hoeft niet een aparte vergunning voor een flora- en fauna-activiteit op grond van de Ow aan te vragen. De gedragscode beschrijft voor welke activiteiten deze geldt en op welke manier de bescherming van soorten respectievelijk houtopstanden in acht genomen moet worden. Een gedragscode wordt voor een periode van ten hoogste vijf jaar aangewezen (artikel 9 beleidsregel aanwijzing gedragscodes).

Voordat de minister de gedragscode aanwijst, heeft de initiatiefnemer aan participatie gedaan door belanghebbenden (o.a. soortenorganisaties) te betrekken bij het opstellen van de concept gedragscode. Hiervan wordt een verslag aan RVO beschikbaar gesteld waarin staat hoe belanghebbenden betrokken zijn, wat de opmerkingen waren op de gedragscode en hoe de opmerkingen zijn verwerkt. Uit het verslag blijkt ook dat er draagvlak is onder de belanghebbenden. Ook vindt er voor het aanwijzen van de gedragscode door RVO overleg met provincies plaats en gemeentes. De provincie is bevoegd gezag voor het verlenen van vergunningen en voor toezicht en handhaving daarvan, tenzij het gaat om Rijksbevoegdheden zoals vastgelegd in de Ow (art. 4.12 Ob).

Een gedragscode wordt alleen aangewezen als in de gedragscode is opgenomen dat een ecologische deskundige de begeleiding doet van activiteiten. Aan de ecologische deskundigen worden voorwaarden gesteld die ook in de gedragscode moeten staan:

- het beschikken over aantoonbare kennis en ervaring om een natuurwaardenonderzoek te verrichten;
- het kennen en herkennen van de functionaliteit van leefgebieden van een beschermde soort;
- kennis hebben van erkende onderzoeksmethoden;
- het uitwerken van ecologische werkprotocollen; en
- begeleiden van specifieke maatregelen ten aanzien van een beschermde soort

Zoals aangegeven in de aanleiding vormen de Vogel- en Habitatrichtlijn en artikel 11.59 van het Bal de kaders van het instrument gedragscode. Vrijstelling kan onder voorwaarden gegeven worden voor handelingen, die plaatsvinden in het kader van:

- a. een bestendig beheer en onderhoud;
- b. een bestendig beheer of onderhoud in de landbouw of de bosbouw;
- c. ruimtelijke ontwikkeling of inrichting; of
- d. onderzoek¹.

Een eerder aangewezen gedragscode of vergelijkbare gedragscode kan alleen opnieuw worden aangewezen als de effecten van de gedragscode voldoende zijn geëvalueerd. Dit houdt in dat de werkbaarheid van de maatregelen en de bekendheid van de gedragscode onder de gebruikers wordt geëvalueerd. RVO heeft een beschikbaar format met vragen die tenminste gesteld moeten worden.

De wettelijke belangen waaraan wordt getoetst of een gedragscode binnen de kaders van de Vogel- en Habitatrichtlijnen en artikel 11.59 van het Ow blijft, zijn opgenomen in artikel 11.45 lid 2, 11.53 lid 2 en 11.59 lid 2 van het Bal. Dit zijn dezelfde wettelijke belangen waaraan getoetst wordt of in voorkomende gevallen vergunning kan worden verleend. Hiermee is geborgd dat in geval van beide instrumenten binnen de Europeesrechtelijke kaders gehandeld wordt.

Diverse instrumenten

Uitgangspunt is dat de Ow (ten aanzien van soortenbescherming) een aantal juridische instrumenten biedt. Met dit instrumentarium, variërend van vergunning (waaronder de gebiedsgerichte vergunning), maatwerkvoorschrift, gedragscode en vrijstelling, heeft de wetgever onderkend dat de praktijk een breed scala van situaties kent die een variëteit aan instrumenten behoeft.

Te denken valt daarbij aan het maatwerk van vergunning, de meer algemeen geldende werkwijzen van vrijstellingen en gedragscodes en de gebiedsgerichte vergunning op basis van een soortenmanagementplan, waarmee herstel van de biodiversiteit en flexibiliteit in de uitvoering van ruimtelijke ontwikkelingen hand in hand kunnen gaan.

Daarbij geldt de vuistregel 'maatwerk waar nodig, een vorm van vrijstelling (inclusief gedragscode) waar het kan'. Met het hiervoor geschetste instrumentarium is de wetgever tegemoet gekomen aan deze behoefte uit de praktijk ('een vorm van vrijstelling waar het kan') terwijl tegelijkertijd recht

---

¹ Onderzoek wordt nog toegevoegd aan het Bal, mogelijk in 2025.

wordt gedaan aan de vereiste zorgvuldigheid ten aanzien van soorten en situaties die daarom vragen ('maatwerk waar het nodig is').

Omdat het voor een effectieve toepassing van de Ow van belang is om het juiste instrument in de juiste situatie toe te passen, is het van belang het toepassingsbereik van de instrumenten helder af te bakenen. Geconstateerd is dat met name ten aanzien van het toepassingsbereik van het instrument gedragscodes behoefte is aan duiding daaromtrent. Dit is mede aanleiding voor dit reikwijdtedocument.

Overigens is het uiteindelijk aan de initiatiefnemer - burgers, bedrijven of organisaties waaronder niet zelden andere overheden - om aan de hand van de aard van de activiteiten te bepalen welk instrument het beste past om hun activiteiten binnen de regels van de Omgevingswet uit te voeren, uiteraard binnen de gestelde voorwaarden en waar nodig in overleg met het bevoegd gezag. Het reikwijdtedocument geeft daarbij richting aan het toepassingsbereik van het instrument gedragscode en daarmee -al dan niet indirect- ook ten aanzien van het instrument vergunning voor een flora- en fauna-activiteit (waaronder de gebiedsgerichte vergunning).

Opzet reikwijdtedocument

Uitgangspunt

Het werken met een gedragscode is alleen toegestaan voor activiteiten waarvan de uitwerking op soorten voorspelbaar en voorzienbaar is. Hiertoe is kennis nodig van de SvI van soorten en van de effectiviteit van maatregelen.

Beperkingen ten aanzien van dier- en plantensoorten

Voor veel soorten zijn er geen maatregelen bekend die de negatieve effecten van handelingen mitigeren en de effecten van maatregelen op deze soorten dus onbekend is. Toetsing van de gedragscode op de SvI van deze soorten (die vaak lokaal, maar soms ook regionaal of landelijk beoordeeld moet worden, afhankelijk van de soort en situatie) is dan ook niet mogelijk. Er kan dan niet voldaan worden aan de vereisten van de Ow. Hierdoor is een gedragscode niet het juiste instrument voor bepaalde soorten of bepaalde handelingen in combinatie met soorten. Een vergunning (maatwerk) is dan het juiste instrument.

Organisaties kunnen gebruik maken van een gedragscode voor het uitvoeren van activiteiten met een doorgaans routinematig en veelal cyclisch karakter vanwege bestendig beheer en onderhoud (bbo) waarbij het doel is leefgebied van beschermde soorten te handhaven en/of voor ruimtelijke ingrepen² met een kleinschalig en voorspelbaar negatief effect op soorten waarvoor effectieve maatregelen bestaan om de soort te beschermen.

Voor bepaalde soorten kunnen aan activiteiten voor de vrijstelling onder een gedragscode restricties worden gesteld, zoals een maximale oppervlakte, lengte of aantal. Indien deze maxima worden overschreden is het bevoegd gezag niet in staat om te beoordelen of sprake is van een wezenlijke invloed op de soort. Het bevoegd gezag kan in die gevallen de effecten van de ingreep op de soort(en) niet adequaat bepalen.

In tabel 1 zijn de activiteiten opgenomen die in ieder geval behoren tot het bestendig beheer en onderhoud en in tabel 2 de activiteiten die in ieder geval behoren tot een ruimtelijke ingreep. Het

---

² In de Wnb is hiervoor de term 'ruimtelijke inrichting en ontwikkeling' opgenomen; in dit Reikwijdtedocument wordt de spreekterm 'ruimtelijke ingreep' gebruikt.

overzicht van activiteiten is opgesteld op basis van de activiteiten, die zijn opgenomen in de diverse, lopende gedragscodes.

Van nieuwe activiteiten, waarvoor een gedragscode na het vaststellen van dit reikwijdtedocument wordt ingediend, wordt separaat beoordeeld of sprake is van bestendig beheer en onderhoud of een ruimtelijke ingreep, en wordt nagegaan met welke maatregelen aan de vereisten van de Ow kan worden voldaan. Hierna worden deze nieuwe activiteiten (indien van toepassing) toegevoegd aan het reikwijdtedocument.

Voorafgaand is het van belang om helder te maken wanneer activiteiten bestendig beheer en onderhoud betreffen. Grootschalig onderhoud heeft negatieve impact op de functionaliteit van het leefgebied van de soort, waardoor zonder inzet van effectieve maatregelen biotoop verdwijnt. Grootschalig onderhoud is derhalve een ruimtelijke ingreep.

Kleinschalig onderhoud heeft niet of nauwelijks negatieve impact op de functionaliteit van het leefgebied van de soort. De biotoop blijft grotendeels in stand, mede dankzij de inzet van effectieve maatregelen.

Voor een ruimtelijke ingreep kan gebruik worden gemaakt van de vrijstelling van een gedragscode indien geen effecten op de SvI plaatsvinden en sprake is van volledig herstel van aangetast leefgebied (doorgaans op een andere locatie). Voor activiteiten waarvan nog te weinig effectieve maatregelen bekend zijn om negatieve effecten te voorkomen of te beperken kan geen vrijstelling onder een gedragscode worden verkregen en dient een vergunning te worden aangevraagd.

Voor bestendig beheer en onderhoud, ruimtelijke ingrepen en onderzoek worden de volgende definities gehanteerd:

Bestendig beheer en onderhoud betreft regelmatig terugkerend beheer of onderhoud, zonder dat dit beheer of onderhoud in de weg staat aan de vestiging en het behoud van individuen van beschermde soorten op locaties waar het beheer of onderhoud plaatsvindt. De activiteiten zijn gericht op het handhaven van de bestaande functionaliteit van het leefgebied of de bestaande situatie met inbegrip van de aanwezige beschermde soorten.

Ruimtelijke ingrepen omvatten activiteiten, die een verandering van de fysieke inrichting van een bepaalde locatie tot gevolg hebben, als gevolg waarvan de functionaliteit van het leefgebied van een beschermde soort wezenlijk wordt aangetast of permanent verdwijnt op de betreffende locatie. Het bevat ook beheer- en onderhoudsactiviteiten, die niet op reguliere schaal of wijze met een regelmatige frequentie plaatsvinden.

Onderzoek³ betreft regelmatig terugkerend onderzoek aan beschermde soorten in de vrije natuur, waarvan de effecten bij onderzoeksactiviteiten bekend verondersteld en gedocumenteerd zijn. Daarbij wordt de bestaande functionaliteit van het leefgebied of de bestaande situatie met inbegrip van de aanwezige soorten gehandhaafd.

---

³ Onderzoek moet nog worden toegevoegd aan het Bal, mogelijk in 2025.

Tabel 1: Bestendig beheer en onderhoud

- Baggeren en schonen van watergangen, poelen en vaargeulen
- Begrazing
- Dunnen van houtopstanden
- Kleinschalig beheer en onderhoud aan:
  - watergangen
  - vaargeulen, vaarwegen en waterkeringen, inclusief zeereep;
  - oevers, uiterwaarden, strangen en geulen, vispassages;
  - voetpaden, fietspaden, onderhoudspaden en lokale wegen;
  - provinciale wegen en rijkswegen;
  - wegverlichting;
  - hoofdspoorwegen, lokale spoorwegen en bijzondere spoorwegen;
  - infrastructurele kunstwerken;
  - hoogspanningsleidingen en -stations;
  - kabels en leidingen;
  - grondberging;
  - kademuren en damwanden;
  - waterbouwkundige constructies, beschoeiing, steigers, dammen, sluizen en duikers;
  - groenvoorzieningen;
  - hekken, wildrasters, rasters, faunavoorzieningen en terrein-, weg- en waterwegmeubilair inclusief het plaatsen ervan indien er geen barrière werking vanuit gaat;
  - waterbergingsgebieden en helofytenfilters;
  - peilbuizen en productieputten;
  - stranden.
- Maaien en strooiselvegen van heide
- Maaien van bermen, kruidige vegetatie, grasland, rietland en oevers, exclusief klepelen
- Maatregelen in de bebakingsstrook van wegen
- Onderhoud- en herstelwerkzaamheden gebouwen:
  - plaatsen van steigers;
  - schilderwerk buitenzijde;
  - onderhoud en reparaties aan gevels, kozijnen, daken en dakgoten;
  - betonrenovatie
- Putregeneratie
- Schonon infiltratiewateren
- Snoeien gevelbegroeiing
- Snoeien hagen, struiken en bomen
- Uitbaggeren of leegpompen spoelvijvers
- Uitkap van bomen
- Uitvoeren van hakhoutbeheer
- Verwijderen en verplaatsen van nesten of rustlocaties op hoogspannings- en spoorleidingen, portalen en wegverlichtingen, dijk- of wegtalud waarbij de openbare veiligheid in het geding kan komen
- Verwijderen van niet achterstallig bosopslag in heide, veen en duingebieden
- Werkzaamheden ten behoeve van natuurakkers, zoals bodembewerking, ploegen, bemesten, zaaien, oogsten, onderwerken van gewas

Tabel 2: Ruimtelijke ingrepen

- Aanleg en verwijderen helofytenfilters
- Aanleg van tijdelijke installaties en bouwwerken
- Aanleg van tijdelijke toegangswegen, werkstroken en zandbanen inclusief opslagplaatsen van materiaal en materieel
- Aanleg, wijziging en verwijdering van wegverlichting
- Bemaling
- Bodemkundig onderzoek, inclusief archeologisch onderzoek
- Bouwrijp maken van gronden
- Dempen en aanleg van:
  - sloten en kleine watergangen; of
  - poel of vijver
- Gestuurde boringen
- Graafwerkzaamheden
- Grootschalig, incidenteel of achterstallig onderhoud aan:
  - sloten en kleine watergangen met bijbehorende oevers en dijken; en
  - vaarwegen, kanalen, uiterwaarden
- Grootschalig, incidenteel of achterstallig onderhoud, inclusief vervanging aan:
  - kademuren en damwanden;
  - voetpaden, fietspaden en lokale wegen;
  - provinciale wegen en rijkswegen;
  - infrastructurele kunstwerken bij wegen en vaarwegen;
  - spoorwegen, hoogspanningsleidingen, -masten en -stations, inclusief het vervangen over een beperkte lengte;
  - kabels en leidingen inclusief aanleg; en
  - grondberging inclusief het verwijderen van grondberging
- Herprofilering van oevers
- Plaggen en branden van heide van een beperkte oppervlakte in het kader van natuurbeheer
- Renovaties van gebouwen: vervangen voegwerk, vernieuwen goten, boeiboorden, gevelbetimmering, kozijnen
- Vellen van:
  - bomen en houtopstanden tot maximaal 0,5 ha vlaktekop (inclusief groepenkop), bij schermkop onder voorwaarden tot 2 ha en tot maximaal 30% van de betreffende houtopstand; en
  - bomenrijen en lanen.
- Verbouwen van gebouwen:
  - Uitbouw; en
  - dakkapel
- Verduurzamen van gebouwen: plaatsen van zonnepanelen, spouw- en dakisolatie, energiezuinig glas
- Verwijderen van:
  - achterstallig bosopslag in heide, veen en duingebieden;
  - gevelbegroeiing;
  - hagen en struweel; en
  - kruidige vegetatie, grasland en gazon

Voor onderstaande activiteiten kan geen vrijstelling onder een gedragscode worden verkregen en dient een vergunning te worden aangevraagd:

- Aanleg en verwijdering, inclusief afslag of omleg, van alle wegen, spoorverbindingen, infrastructurele kunstwerken en hoogspanningsleidingen
- Aanleg van en groot onderhoud aan gebouwen en bedrijventerreinen
- Groot onderhoud aan de Noordzee, de Waddenzee, het IJsselmeer, randmeren, meren, rivieren en zeearmen

Soorten

Voorafgaand aan de activiteit wordt een ecologisch onderzoek uitgevoerd door de organisatie, die volgens een aangewezen gedragscode werkt, naar de aanwezigheid van beschermde soorten, nesten, verblijfplaatsen, essentiële vliegroutes en foerageergebieden, alternatieve verblijfplaatsen in de directe omgeving van het plangebied, de omvang van het leefgebied van de soorten etc.

Indien uit het ecologisch onderzoek blijkt dat beschermde soorten aanwezig (kunnen) zijn, is werken met een gedragscode voor ruimtelijke ingrepen alleen mogelijk voor specifiek genoemde soorten onder bepaalde voorwaarden. Voor de overige beschermde soorten (waaronder beschermde planten) dient de betreffende organisatie een vergunning aan te vragen, indien sprake is van een overtreding van de Ow, of in een gedragscode maatregelen op te nemen om een overtreding te voorkomen. Voor niet-beschermde soorten geldt de zorgplicht en is een gedragscode niet van toepassing. Om te bepalen of een aangetroffen soort tot de beschermde soorten behoort wordt verwezen naar de soortendatabase: <https://minInv.nederlandsesoorten.nl/soorten>.

Het ecologisch onderzoek wordt uitgevoerd door of onder leiding van een ecologisch deskundige.

Om te verzekeren dat de activiteiten zorgvuldig worden verricht, wordt in de gedragscode soortenbescherming de voorwaarde gesteld dat de activiteiten worden begeleid door een ecologisch deskundige. De ecologische deskundige kan bestaan uit één of meerdere personen.

Onder begeleiding wordt verstaan dat een ecologische deskundige minimaal betrokken moet zijn bij de voorbereiding van de werkzaamheden. Dit houdt in dat de deskundige voorafgaand onderzoek verricht op de projectlocatie naar de aanwezige beschermde soorten in het werkgebied, naar de functie van de locatie voor die soorten en adviseert of de gedragscode toepasbaar is of een vergunning moet worden aangevraagd.

Wanneer een gedragscode van toepassing is, stelt de ecologisch deskundige een ecologisch werkprotocol op met de te nemen maatregelen die uit de gedragscode komen. Begeleiding kan verder bestaan uit het aantoonbaar door de ecologisch deskundige zelf laten uitvoeren van de maatregelen, dan wel dat toezicht wordt gehouden dat deze aantoonbaar op een correcte wijze overeenkomstig de gedragscode worden uitgevoerd.

De staatssecretaris wijst daarom alleen een gedragscode aan als daarin de volgende voorwaarden aan de ecologisch deskundige worden gesteld:

- 1°. het beschikken over aantoonbare kennis en ervaring om een natuurwaardenonderzoek te verrichten;
- 2°. het kennen en herkennen van de functionaliteit van leefgebieden van een beschermde soort;
- 3°. kennis hebben van erkende onderzoeksmethoden;
- 4°. het uitwerken van ecologische werkprotocollen; en
- 5°. begeleiden van specifieke maatregelen ten aanzien van een beschermde soort.

Onder 'aantoonbare kennis en ervaring om een natuurwaardenonderzoek te verrichten' wordt verstaan dat het volgen van een cursus of opleiding onvoldoende is om als ecologisch deskundige aangemerkt te worden. Door eisen te stellen aan de ervaring en kennis van de ecologisch deskundige, wordt gewaarborgd dat activiteiten zorgvuldiger worden verricht.

Met 'kennen en herkennen van de functionaliteit van leefgebieden van een beschermde soort' wordt van een ecologisch deskundige verwacht dat hij of zij op de locatie van de activiteiten, de verschillende aanwezige beschermde soorten kan identificeren. Wanneer op een locatie beschermde soorten aanwezig zijn die niet zijn opgenomen in de gedragscode, zal een omgevingsvergunning voor een flora- & fauna-activiteit aangevraagd moeten worden.

Met 'kennis hebben van de erkende onderzoeksmethoden' wordt van de ecologisch deskundige verwacht dat hij of zij op de locatie van de activiteiten op verschillende manieren onderzoek kan doen naar de aanwezige beschermde soorten, afhankelijk van de specifieke locatie en beschermde soort.

Met 'uitwerken van ecologische werkprotocollen' wordt van een ecologisch deskundige verwacht dat deze bekend is met een ecologisch werkprotocol. Het ecologisch werkprotocol is een document waarin de ecologisch deskundige aangeeft hoe er rekening wordt gehouden met aanwezigheid van beschermde soorten tijdens de uitvoering van de activiteiten. In het document worden concrete en specifieke maatregelen opgenomen die schade aan flora en fauna voorkomt, dan wel beperkt. Van de ecologisch deskundige wordt ten slotte verwacht dat hij deze kan 'begeleiden ten aanzien van een beschermde soort'. Van de ecologisch deskundige wordt verwacht dat deze kennis heeft van de maatregelen ten aanzien van de beschermde soorten op locatie.

In tabel 3 zijn de beschermde soorten opgenomen, waarvoor ruimtelijke ingrepen onder de vrijstelling van een gedragscode onder voorwaarden mogelijk zijn. Een motivatie per soort is als [bijlage 1](#) bij dit reikwijdtedocument opgenomen.

Voor alle beschermde vogelsoorten geldt hierbij dat ruimtelijke ingrepen alleen kunnen plaatsvinden buiten de broedperiode en alleen indien het nest niet jaarrond beschermd is (met uitzondering van enkele vogelsoorten, zie tabel 3).⁴

---

⁴ Voor alle beschermde soorten is een overzicht van de broedperiode en kwetsbare periode opgenomen in de natuurkalenders voor vogels en overige soorten. U vindt deze natuurkalenders op www.rvo.nl/gedragscode-regelen.

Voor bepaalde beschermde vogels zijn de nesten jaarrond beschermd. Een overzicht van jaarrond beschermd nesten vindt u ook op deze website.

Tabel 3:**Overzicht van beschermde soorten, waarvoor ruimtelijke ingrepen met restricties onder de vrijstelling van een gedragscode kunnen vallen.**

- Alpenwatersalamander
- Buizerd
- Gewone dwergvleermuis
- Gierzwaluw
- Havik
- Huismus
- Kerkuil
- Ooievaar
- Ringslang
- Rugstreeppad
- Ruige dwergvleermuis
- Slechtvalk
- Sleedoornpage
- Steenmarter
- Steenuil

Voor de beschermde soorten uit tabel 3 is vrijstelling van de Omgevingswet onder een gedragscode mogelijk, mits effectieve maatregelen worden genomen om een eventuele schade zoveel mogelijk te voorkomen of te beperken. Indien een organisatie van mening is dat voor een beschermde soort wel degelijk sprake is van effectieve maatregelen (i.v.m. voortschrijdende technieken of inzichten), kan zij dit voorleggen aan RVO. Dit dient wel ecologisch onderbouwd te zijn en te worden onderschreven door een onafhankelijke soortenorganisatie doormiddel van een advies ondertekend door de directeur van de desbetreffende organisatie. RVO beoordeelt vervolgens of de soort op grond van de ingediende motivatie, alsnog toegevoegd kan worden aan tabel 3.

Voor werkzaamheden beheer en onderhoud geldt in principe dat alle beschermde soorten onder de vrijstelling van de gedragscode kunnen vallen, mits dit beheer ook bijdraagt aan het in standhouden van het leefgebied van deze soorten. Er zijn echter soorten die binnen hun bestaande leefgebied of daar buiten objecten in gebruik nemen waarbij vervolgens gevaarlijke situaties kunnen ontstaan. Denk hierbij bijvoorbeeld aan ooievaarsnesten in hoogspanningsmasten of graafactiviteiten van bever of das in het spoortalud. Werkzaamheden die nodig zijn voor het veilig functioneren van deze objecten worden gezien als een vorm van beheer en onderhoud. In tegenstelling tot de reguliere beheer- en onderhoudswerkzaamheden, is het bij beheerwerkzaamheden m.b.t. openbare veiligheid voor de soorten in tabel 4 onder voorwaarden toegestaan nest- of rustlocaties aan te tasten.

Tabel 4:

Overzicht van soorten die onder beheer en onderhoud een bijzondere positie innemen omdat nest- of rustlocaties onder voorwaarden mogen worden aangetast (i.t.t. regulier bbo) wanneer de openbare veiligheid bij hoogspanningslijnen, spoorlijnen, dijk- en wegtaluds in het geding kan komen:

- Boomvalk
- Torenavalk
- Raaf
- Zwarte kraai
- Ooievaar
- Das
- Bever

Maatregelen

Aan elke activiteit zijn maatregelen in de gedragscode opgenomen voor de diverse soorten, die bewezen effectief zijn en daarmee voldoen aan de voorwaarden van de Ow. Indien dit bewijs nog ontbreekt, kan de maatregel worden gebaseerd op expert judgement. Als onderdeel van de maatregel kan deze gemonitord worden om te bepalen of het doel van de maatregel wordt behaald. Voor gelijke activiteiten in verschillende gedragscodes wordt gestreefd naar eenduidig omschreven maatregelen.

De maatregelen moeten praktisch uitvoerbaar zijn. Per activiteit/soort worden de minimale maatregelen opgenomen in elke gedragscode.

Een nadere specificatie van de maatregelen per activiteit/soort is als bijlage 2 opgenomen bij dit reikwijdtedocument. In deze bijlage zijn sommige werkzaamheden nader ingekaderd. Dit overzicht omvat maatregelen, die de negatieve effecten van de activiteiten op de soorten en hun leefgebied voorkomen of beperken. Indien een organisatie van mening is dat andere maatregelen opgenomen kunnen worden in de gedragscode dan de maatregelencatalogus voorschrijft (i.v.m. voortschrijdende technieken of inzichten) kan zij dit voorleggen aan RVO. Dit dient wel ecologisch onderbouwd te zijn en te worden onderschreven door een onafhankelijke soortenorganisatie doormiddel van een advies ondertekend door de directeur van de desbetreffende organisatie. RVO beoordeelt vervolgens of de maatregel op grond van de ingediende motivatie, alsnog toegevoegd kan worden aan de gedragscode.

Samenvatting

Een vrijstelling onder een gedragscode is mogelijk indien:

1. de uit te voeren activiteit bestendig beheer en onderhoud betreft, die is opgenomen in tabel 1. De activiteit voorziet in beheer waarmee het leefgebied van een soort in stand wordt gehouden. Een uitzondering hierop vormt beheer dat nodig is om de openbare veiligheid te waarborgen. Soorten die dit betreft zijn opgenomen in tabel 4.
2. de uit te voeren activiteit een ruimtelijke ingreep is, die is opgenomen in tabel 2 en sprake is van onbeschermden soorten of van beschermden soorten, die zijn opgenomen in tabel 3. Voor het vellen van bomen en houtopstanden gelden hierbij maxima van 0,5 ha en 30% van de betreffende houtopstand.

In bijlage 1 is voor de beschermden soorten uit tabel 3 aangegeven onder welke voorwaarden bij ruimtelijke ingrepen gebruik kan worden gemaakt van de vrijstelling onder een gedragscode.

Voor de overige beschermden soorten dient bij ruimtelijke ingrepen een vergunning te worden aangevraagd.

3. de minimale maatregelen per soort/activiteit uit bijlage 2 worden opgenomen in de gedragscode om negatieve effecten op de soorten te voorkomen of te beperken. Deze maatregelen kunnen voorafgaand aan de uitvoering van de activiteiten worden aangevuld of aangescherpt op basis van het ecologisch onderzoek.